

ბილინგვური ბანათლების გამოცდილება ევროპაში

უცხოური ენის სწავლების მეთოდოლოგია და დიდაქტიკა ეპოქების მიხედვით მუდმივად იცვლებოდა და ვითარდებოდა. თანამედროვე ევროპაში განსაკუთრებით პოპულარობით სარგებლობს ენების შესწავლის ალტერნატიული მეთოდები. მათ შორის კი გამორჩეული აქტუალობით სახელდება საგნების შესწავლა უცხოურ ენებზე, ანუ საგნისა და ენის ინტეგრირებული სწავლება. ეს მეთოდი მრავალგვარი ევროპული მოდელის სახით დაინერგა და ინერგება ევროპის სხვადასხვა ტიპის სკოლებსა და სხვა სასწავლო დაწესებულებებში, რადგან ის მიიჩნევა ყველაზე უფრო ეფექტურად უცხოური ენისა და შესაბამისი შესასწავლი ქვეყნის კულტურის გაცნობა-შესწავლისათვის.

ბილინგვურ პროგრამებს ევროპაში 60-იანი წლებიდან ჩაეყარა საფუძველი, მაგრამ თუ ისტორიას გადავაგვლებთ თვალს, ენის შესწავლა სასწავლო დისციპლინების შესწავლის მეშვეობით გაცილებით ადრე იყო ცნობილი საზოგადოებისათვის.

ჯერ კიდევ ანტიკურ ხანაში, მაგალითად, უცხოური ენის შესწავლა სამიზნე ენის ქვეყანაში, ენობრივ გარემოში ენის მატარებლებთან კომუნიკაციის გზით მიმდინარეობდა. ასევე, შუასაუკუნეებშიც ბევრი მულტილინგვალური არსებობდა, თუმცა სამონასტრო სკოლებში ან სხვა სასწავლო დაწესებულებებში მხოლოდ ლათინური ენა ისწავლებოდა. უცხოური ენები ისწავლებოდა ისევე, როგორც მშობლიური ენა, ინტერაქციაში. ან გაეიხსენოთ XVIII-XIX საუკუნეებში მდიდარ ბურჟუაზიულ ოჯახებში გუვერნანტების პრაქტიკა, სადაც სამიზნე ენაზე, ძირითადად ფრანგულად, ისწავლებოდა სასწავლო საგნები და შემსწავლელები ენასთან ერთად ფრანგულ კულტურასაც „ბუნებრივი“ სახით ეზიარებოდნენ. ასე, რომ ბილინგვური ინტეგრირებული გაკვეთილის ძირითადი პრინციპი-უცხოური ენის შესწავლა ინტერკულტურული მიდგომით - გარკვეული სახით უკვე ისტორიულად არსებობდა.

ასევე, დიდი ხნის ისტორია აქვთ სპეციალურ სკოლებს უცხოეთში, როგორცაა ფრანგული გიმნაზიები, ბრიტანული ლიცეუმები და ამ ბოლო ხანს ევროპული ორგანიზაციების

მიერ თანამშრომელთა შვილებისათვის შექმნილი სკოლები. ტრადიციული უცხოური ენის გაკვეთილისგან განსხვავებით, ასეთი სკოლები ალტერნატიული მეთოდით ენის შესწავლის საუკეთესო მაგალითია და სწორედ ბილინგვური გაკვეთილის საფუძველია. თავიდან კონცეფცია ითვალისწინებდა მხოლოდ უცხოური ენების გაძლიერებულ სწავლებას და განსაკუთრებით ნიჭიერ და ანგაჟირებულ მოსწავლეებზე იყო გათვლილი. ბოლო ხანს კი ბილინგვური განათლებისადმი ინტერესი ძალიან გაიზარდა, რაც გლობალიზაციის, მსოფლიო ინტერნაციონალიზაციის და ინგლისური ენის „ლინგვა ფრანკად“ ჩამოყალიბებამ განაპირობა: იმისათვის, რომ ევროპის და ზოგადად მსოფლიოს ნაწილად იგრძნო თავი და ადვილად შეძლო ფეხი აუწყო თანამედროვე რიტმს, უბრალოდ, აუცილებელია შეძლო დამკვიდრება საზოგადოებაში, ვისთანაც სამუშაო ან სასწავლო ადგილი გაკავშირებს.

ევროპის ქვეყნები დიდი ხანია მიგრაციის სამიზნეა ბოლო წლებში, მაგრამ თვით ევროპიდან ემიგრირებულთა რიცხვიც იზრდება. თუ, ერთის მხრივ, გერმანია ერთ-ერთი პოპულარულია თურქი, ხორვატი, სერბი, ბერძენი მიგრანტებისათვის, მეორე მხრივ, თვით გერმანელები თურქების შემდეგ მეორე დიდი დაჯგუფებაა დანიაში, მათ მოსდევს პოლონელი მიგრანტების დაჯგუფება.

ასეთი მულტიკულტურული საზოგადოებისათვის მულტილინგვალი წევრები უკვე არაა უცხო მოვლენა და თავისთავად იგულისხმება კიდევ, რომ ერთად ცხოვრება კომუნიკაციის გარეშე წარმოუდგენელია. ამიტომ თანდათანობით ბილინგვური და მულტილინგვური განათლება ნელ-ნელა იკიდებს ფეხს არა მარტო სხვადასხვა ბილინგვურ სკოლაში, არამედ ჩვეულებრივ აქამდე მონოლინგვურ გიმნაზიებსა და უმაღლეს სასწავლებლებში.

საინტერესოა სპეციალური „ევროპული სკოლები“, სადაც რამდენიმე ენობრივ სექტორში მიმდინარეობს სწავლება, მათ ინტეგრირებული გაკვეთილების საუკეთესო გამოცდილება აქვთ. სასკოლო პროგრამებში შეთავაზებული ენები და კულტურები თანაბარუფლებიანია და არც ერთი არ დომინირებს. ამ ენობრივი კონცეფციის სიძლიერე იმაშია, რომ პირველ ენაზე მიმდინარე გაკვეთილი თანდათან გადადის უცხოურ ენაზე წარმართულ საგნობრივ გაკვეთილში.

სწავლის პირველ საფეხურზე პირველ ენაზე მზადდება სწავლების საფუძველი. მასზე ხდება მეორე ენის გაკვეთილების დაშენება. წერა ისწავლება მოსწავლის პირველ ენაზე. შემდგომი თანდათანობით მცირდება პირველი ენის დომინანტობა საგნის შინაარსის გახსნისას, თუმცა მისი სრული იგნორირება არ ხდება. თანდათანობით ხდება უცხოურ ენაზე წარმართულ ინტეგრირებულ გაკვეთილზე გადასვლა. ის იწყება ისეთ სასწავლო დისციპლინებში, რომლებიც უფრო ნაკლებ კოგნიტურ და ენობრივ სამუშაოს მოითხოვენ (მაგ. სპორტი, ხატვა, მუსიკა) და ნელ-ნელა ხარისხობრივად ვითარდება კოგნიტურად და კონტექსტუალურ აქტივობებში, კურიკულუმი მოიცავს სამ ფაზას:

- პირველი უცხო ენა, ისწავლება როგორც სასწავლო დისციპლინა, ხოლო პირველი ენაა სწავლების ენა.

- უცხოური ენა ავთენტურ სიტუაციებში გამოიყენება, როგორც სწავლების ენა, კერძოდ სპორტის, ხელოვნების ან მუსიკის გაკვეთილებზე. სადაც ენას გადამწყვეტი როლი არ აკისრია და არავერბალური კონტექსტი აადვილებს გაგებინებას.

- უცხოური ენა იქცევა სწავლების ენად ისეთ სასწავლო დისციპლინებში, რომლებიც მოითხოვს უფრო მეტ კოგნიტურ, კრეატიულ და ენობრივ დატვირთვას, როგორცაა ისტორია, გეოგრაფია, ბიოლოგია... შემდგომი უცხოური ენებიც, მაგალითად, მესამე ან მეოთხე, ამავე პრინციპით ინერგება. ევროპულ სკოლებში მთელი კურიკულუმის მანძილზე სწავლება ორიენტირებულია გრამატიკულად და ლექსიკურად გამართული მეტყველების ცოდნისა და ჩვევის ჩამოყალიბებაზე (კრაშენის 1981 წ. ჰიპოთეზა ინტეგრირებული სწავლების შესახებ).

- ენების შესწავლას ევროპული სკოლების სასწავლო პროგრამებში (როგორც პირველი, ასევე უცხოური ენის შემთხვევაში) განსაკუთრებული ადგილი უკავია: ჯერ ერთი, სკოლები დაინტერესებულნი არიან, რომ მათმა მოსწავლეებმა აირჩიონ ე.წ. „დიდი“ ენები - ინგლისური, გერმანული და ფრანგული და ისწავლონ ისინი მთელი სასწავლო კურსის განმავლობაში აბიტურის გამოცდების ჩათვლით, სადაც ისინი უცხო ენად მეორე ენას აბარებენ. აქაც ითვალისწინებენ პირველ ენას, მაგალითად, გერმანული სექტორის მოსწავლეებს არ შეუძლიათ უცხოურ ენად გერმანული აირჩიონ,

არამედ მათ უნდა გააკეთონ არჩევანი ფრანგულსა და ინგლისურს შორის. სამაგიეროდ, დანიური ენის მატარებელი მოსწავლე სამი (გერმანული, ინგლისური, ფრანგული) ენიდან ერთ-ერთს ირჩევს. მეშვიდე კლასიდან მოსწავლეები მეორე უცხოურ ენას ირჩევენ, სადაც მათი არჩევანი უფრო ფართოა და სკოლაში წარმოდგენილი ყველა ენა შეუძლიათ აირჩიონ. გარდა ამისა, არჩევით საგნად მათ სთავაზობენ ძველ ბერძნულსა და ლათინურს. საბოლოო გამოცდას მოსწავლეები აბარებენ პირველ (მშობლიურ) და პირველ უცხოურ ენაში.

უცხოური ენების მასწავლებლების უმეტესი ნაწილი შესასწავლი ენის მატარებლები არიან. ე.წ. native speakers. მასწავლებელთა მაღალი კვალიფიკაცია აუცილებელია განსაკუთრებით იმ სკოლებში, რომლებშიც სწავლება რამდენიმე ენაზე მიმდინარეობს. უცხოური ენის გაკვეთილი თითქმის არ განსხვავდება ჩვეულებრივი სკოლების გაკვეთილებისაგან, მაგრამ უპირატესობა იმაში მდგომარეობს, რომ ერთსა და იმავე შენობაში ტარდება სხვადასხვა ენის გაკვეთილები და მოსწავლეებს აქვთ იდეალური სასწავლო გარემო ენის შესასწავლად არა მარტო გაკვეთილზე, არამედ შესასწავლი ენის მატარებელ თანატოლებთან ურთიერთობის სახითაც. გარდა ამისა, აქტიურად გამოიყენება პარტნიორ სასწავლო დაწესებულებებთან მოსწავლეთა გაცვლითი პროგრამები. საინტერესოა აგრეთვე ისიც, რომ უცხოური ენის გაკვეთილზე სხვადასხვა ევროპული ქვეყნის წარმომადგენლების ჯგუფები მონაწილეობენ. იმისათვის, რომ თავიდანვე შედგეს სხვადასხვა ენობრივი და კულტურული ფონის მქონე მოსწავლეების ინტერაქცია, მე-3-5 კლასებში კვირაში ერთხელ ტარდება ევროპის საათი, სადაც ხდება არჩეული შესასწავლი ენის კულტურისა და იდენტურობის გაცნობა. მაღალ კლასებში უფრო მეტი საგნები ტარდება შერეულ ჯგუფებში.

ენის სწავლების დიდაქტიკის თვალსაზრისით კონცეფცია კარგადაა გააზრებული. უპირველესად, უცხოური ენების თანმიმდევრული და ხარისხობრივი შეტანა, რაც ნამდვილად მისაბაძია. კრიტიკას კი გამოთქვამენ იმის გამო, რომ ერთგვარად შეზღუდულია ენათა თანაბარუფლებიანობა: მხოლოდ ინგლისური, გერმანული და ფრანგული აირჩევა პირველ უცხოურ ენად.

ზემოსხენებული სპეციალური უცხოურენოვანი სკოლების მუშაობის შეფასებისას არც ის უნდა გამოგვრჩეს, რომ

დასახელებული სკოლები თითქმის განურჩევლად ელიტარულია და აქ ელიტა არა მარტო მოსწავლეთა მაღალ ინტელექტუალურ უნარებს, არამედ მშობელთა ფინანსურ შესაძლებლობებსაც გულისხმობს. წლების მანძილზე ასეთმა შერჩევამ იქამდე მიიყვანა საგანმანათლებლო სისტემა, რომ მხოლოდ მცირე ნაწილისათვის იყო ხელმისაწვდომი ეს უეჭველად მიმზიდველი სწავლების ფორმა.

ამ პრობლემის გათვალისწინებით მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრიდან გერმანიასა და ავსტრიაში ეს შესაძლებელი გახდა საზოგადოების ფართო ფენებისათვისაც. ევროკავშირის ენობრივმა პოლიტიკამ (იმან, რომ ყველა ევროპელი მოქალაქე საკუთარი მშობლიური ენის გარდა ევროკავშირის სამუშაო ენებიდან ორს მაინც უნდა ფლობდეს) განაპირობა სწორედ ის ფაქტორი, რომ ბილინგვური ინტეგრირებული ენის გაკვეთილი ევროპაში სულ უფრო დიდ მხარდაჭერას იმსახურებს.

მეთოდი - სასწავლო დისციპლინის უცხოურ ენაზე სწავლება ემიჯნება კანადურ იმერსიულ გაკვეთილებს, სადაც ასევე განათლების მთელი პროცესი სამიზნე ენაზე მიმდინარეობს. იმერსიულ კლასებში უცხოური ენა ცალკე საგნად არ ისწავლება. ინტეგრირებული გაკვეთილი კი გულისხმობს ენის ცალკე საგნად სწავლებას ან საგნის სწავლების პროცესში ენის გაძლიერებულ სწავლებას. ასევე უფრო მისაღებია ეს ფორმა იმიტომაც, რომ ის მხოლოდ ტრადიციული უცხოური ენებით კი არ შემოიფარგლება, არამედ უმცირესობათა ენებსაც მოიცავს. ასეთი გაკვეთილი არაა მარტო ენის პოლიტიკის ინსტრუმენტი უცხოური ენის არჩევისას, რადგან ის შესაძლებელს ხდის მეორე უცხო ენად არჩეულ იქნას უმცირესობის ენაც, მაგალითად, სორბული გერმანიაში, ბრეტონული საფრანგეთში, გერმანული ელზას-ლოთარინგიაში და ფრანგული აოსტიას ხეობაში, რომლებიც უმცირესობათა ენებად ითვლება საზღვრისპირა რაიონებში, მაგრამ მესაზღვრე ქვეყნებში უმრავლესობის ენაა. იგულისხმება, რომ ეს ჯგუფები სახელმწიფო ენას პირველ ენად შეისწავლიან. შესასწავლი ენა შეიძლება იყოს სოციალური ენაც, მაგ. თურქული გერმანიაში, რომელიც მთელ რიგ პროფესიულ სკოლებში ისწავლება. ასევე სასწავლო დისციპლინად ისწავლება ოფიციალური ენები შვეიცარიაშიც.

ინტეგრირებული გაკვეთილის დიდაქტიკურად გამართვა საკმაოდ დიდ სირთულეებს ქმნის საჭირო კადრების კვალი-

ვიკაცისას: ენობრივი და საენობრივი კომპეტენციების დაბალანსებით და ასევე სპეციფიკური მეთოდების შერჩევის აუცილებლობით. სისტემატურად მიმდინარეობს კვლევა და საინტერესო გზების ძიება. ამიტომ გერმანიაში არსებობს სხვადასხვა სახის მოდულები, რომლებსაც ობიექტური და სუბიექტური პირობების გათვალისწინებით ირჩევენ სკოლები. ენობრივი ცოდნის მიხედვით ჰომოგენური ჯგუფებისათვის ყველაზე მიღებულია სტანდარტული „ბილინგუური მოდული“. ამ მოდულში მასალები ერთმანეთზე ისეა აგებული, რომ გერმანულ ენაზე (ამ შემთხვევაში პირველ უცხო ენაზე) შედგენილი მასალები უცხოენოვანი შინაარსისათვის ლექსიკურად და შინაარსობრივად ამზადებს მოსწავლეებს. ამოსავალი ენა და უცხოური ენა გაკვეთილზე ერთმანეთს ენაცვლებიან, თუმცა უცხოურ ენას განსაკუთრებული ადგილი აქვს.

მაქსიმალური ვერსია ჰომოგენური ჯგუფებისათვის წარმოდგენილია „მრავალენოვნების მოდულის“ სახით. ამ მოდულში შინაარსები სხვადასხვა პერსპექტივიდან განიხილება, ენის ცვლა კი ტექსტებზეა დამოკიდებული. მოსწავლეები ენას ეუფლებიან ქმედებით, დაწყებით კლასებში ეს მუსიკალურ-სახელოვნებო გაკვეთილებზე ხდება, დამატებით კი სპორტის კურსების შეთავაზებაც შეიძლება, რომელსაც უცხო ენის წარმომადგენელი გაუძღვება.

სკოლის საშუალო და მაღალ საფეხურებზე ბილინგუური სწავლების მრავალფეროვანი შესაძლებლობები არსებობს: ამ ეტაპზე მოსწავლეები გახსნილები არიან ახალი ენებისა და სწავლის ახალი უნარების დასაუფლებლად. მაღალ საფეხურზე პროფილური, დიფერენცირებული სწავლების ფარგლებში, როგორც ეს, მაგალითად, ბრემენის მხარეშია, მოსწავლეები ირჩევენ საგანთა ჯგუფს, რომლებსაც სკოლის უმაღლეს საფეხურზე გადიან. ასეთი მოცემულობა სკოლებში უცხო ენის ცოდნის მიხედვით ჰომოგენურად შედგენილ ჯგუფებში სტანდარტულ ბილინგუურ მოდულებზე დაყრდნობით დამატებითი უცხო ენის სწავლების შესაძლებლობას იძლევა. ბილინგუური მოდულები მხოლოდ სკოლებში არ გამოიყენება. ბილინგუური მოდულების პილოტირება, როგორც წესი, წარმატებულია უმაღლესი განათლების სფეროში პროფესიული სწავლების ფარგლებში. გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში ზოგიერთ მხარეში პირველი სავალდებულო უცხოური ენა ინგლისურია. ამიტომ იზრდება ინგლისურენოვანი პროგრამა-

მების რიცხვი. დამატებითი უცხოური ენების ხელშეწყობის მიზნით, უნივერსიტეტებსა და უმაღლეს პროფესიულ სასწავლებლებში იყენებენ ბილინგვური განათლების ზემოთ აღნიშნული ტიპის მოდულებს.

იმისათვის, რომ ბილინგვური მოდულების გამოყენება წარმატებული იყოს და მოსწავლეებმა მოტივაცია შეინარჩუნონ, მნიშვნელოვანია შენარჩუნებული იქნეს სასკოლო საგნის სწავლის მიზანი და საგნის სწავლებისათვის დამახასიათებელი დიდაქტიკური სპეციფიკა, რომელსაც მოსწავლეები შეჩვეულნი არიან ამ საგნის სწავლის პროცესში. ამავდროულად, ბილინგვურ მოდულებს სწავლის პროცესში სიახლეებიც მოაქვს. ჰეტეროგენული ჯგუფების პირობებში, სადაც მოსწავლეები უცხო ენას სხვადასხვა დონეზე ფლობენ, ძლიერდება ჯგუფური მუშაობის როლი. ჯგუფური მუშაობის დროს მასწავლებელი ორგანიზებას უწევს სამუშაო პროცესს, მოსწავლეები კი დამოუკიდებელი მუშაობისა და ავტონომიური სწავლის უნარ-ჩვევების შემუშავებას სწავლობენ. მნიშვნელოვანია, რომ შესასწავლი ენა და საგნის შინაარსი თანაბარზომიერად განაწილდება გაკვეთილზე. მოსწავლეები ინპუტის შეფასებისას ყურადღებას ახალი ლექსიკური და გრამატიკული სტრუქტურების რაოდენობას აქცევენ. სპეციალიზირებული ტექსტების გავლისას ზოგადად უფრო მნიშვნელოვანი კითხვის სტრატეგიის თემატიზირება და განვითარებაა. მაგრამ თუ მასალის შერჩევას უპირატესობას ენობრივ სიმარტივეს და არა შინაარსის სიღრმეს მივანიჭებთ, ეს მოსწავლეების დემოტივაციას გამოიწვევს.

რა თქმა უნდა, დიდი მნიშვნელობა აქვს მასწავლებელთა მზაობას ასეთი მოდულების დასანერგად, რაც გულისხმობს მათთვის ბილინგვური სწავლების სპეციფიკის გაზიარებას.

ევროპაში სულ უფრო გახშირდა მასწავლებელთა გადაამზადების კონცეპტების შემუშავება.

საქართველოში უმცირესობათა შვილებისათვის აქამდე არსებული არაქართული სკოლები არ ითვალისწინებდა ქართული ენის ღრმად შესწავლას და, ამდენად, ხელს ვერ უწყობდა უმცირესობის ინტეგრაციას. დღემდე არსებული რუსული სკოლები კი სწორედ თანამედროვე ინგლისური სკოლების მსგავსად ელიტარული განათლების მაგალითი იყო. იქაც, როგორც თანამედროვე ამერიკულ და ბრიტანულ გიმნაზიებში

ნაკლები ყურადღება ეთმობა მშობლიურ ენასა და ლიტერატურას.

დღეს, როცა საქართველოშიც აქტუალური გახდა ბილინგვური განათლება, სადაც ძირითადად ბილინგვური განათლების სუსტი ფორმებია ძირითადად დანერგილი და სახელმწიფო ენის სწავლებას და არაქართველთა ინტეგრაციას ისახავს მიზნად, მნიშვნელოვანი ხდება ევროპის ქვეყნების გამოცდილება ბილინგვური განათლების სფეროში.

ბილინგვური მოდელების საკითხზე ლიტერატურის შესწავლის შედეგად გავეცანი სხვადასხვა ქვეყნის მაგალითებს. დიდ სახელმწიფოებში მრავალენოვნების ტენდენცია უმცირესობათა ენების შენარჩუნებისკენაა მიმართული. ეს გლობალიზაციის პირობებში პარადოქსული ნაბიჯი გამოიწვია ერების დაახლოებამ და ურთიერთკომუნიკაციის სურვილმა. ამ დადებითი მოვლენის ფონზე საქართველოს უხდება არა უმცირესობის, არამედ უმრავლესობის ენის დანერგვა. ასეთი პრობლემის დასაძლევად არსებობს კანადური სრული იმერსიის პროგრამა, რომელიც უმრავლესობის ენაზე დაწყებით განათლებას გულისხმობს და შემდეგ ხდება უმცირესობის ენების საგნის შინაარსთან ერთად შესწავლა. ეს მოდელი საქართველოში ვერ განხორციელდა, რესურსებისა და სხვა უამრავი მიზეზის გამო.

არაქართველი მოსახლეობის ინტეგრაციაში საკმაო წინსვლა ამ ბოლო წლებში დანერგილი ბილინგვური განათლების სხვადასხვა მოდელის დანერგვის შედეგია. შეიქმნა უამრავი სახელმძღვანელო საგნის ინტეგრირებული სწავლებისათვის, ხდება კადრების გადამზადება და მომზადება, ყველაფერი კეთდება იმისათვის, რომ ენის შესწავლა ნიშნავდეს ერების კულტურულ დაახლოებასაც. ჩვენი შემდგომი კვლევის საგანი სწორედ არაქართულ სკოლებში ბილინგვური განათლების არსებული მდგომარეობის შესწავლა იქნება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

ბეიკერი, 2010: კოლინ ბეიკერი, ბილინგვური განათლებისა და ბილინგვიზმის საფუძვლები, მეოთხე გამოცემა, თბ., 2010.

დაგმარ აბენდროთ-ტიმერი, ბილინგვური მოდელი - ენისა და საგნის ინტეგრირებული სწავლების მოდელი, online-redaktion@goethe.de

მელანი ლინგერიხი, გერმანიის სატრანსპორტო გზები სორბუ-

ლად, online-redaktion@goethe.de

პოპიაშვილი, 2012: ნინო პოპიაშვილი, ორენოვნება და სახელმწიფო ენა: მიდგომები და სტრატეგიები ბილინგუური განათლება, 2012, №10.

ტაბატაძე, 2010, №1: შალვა ტაბატაძე - ბილინგუური განათლების პროგრამების ეფექტურობის განმსაზღვრელი ფაქტორები სამოქალაქო ინტეგრაციისა და ეროვნებათშორისი ურთიერთობების ცენტრი, თბილისი, საქართველო.

ფრედსტედ: Europäische Modelle für bilinguale Ausbildung Prof. Dr. Elin FREDSTED Universität Flensburg) <http://www.diegaste.de/gaste/diegaste-sayi16.html>

Lali Beridze

EUROPEAN EXPERIENCE OF BILINGUAL TEACHING

Summary

Foreign language teaching methods and didactics were constantly changing and developing according to Epoch. Very actual method of teaching languages in Europe is teaching some subjects in the foreign language or so called an integrated teaching of the subject and the language. This method was introduced and implemented in the form of a variety of modules of different types of schools and other educational institutions in Europe as it is considered to be the most effective way of introducing and learning the foreign language and its culture. To be aware and implement it in bilingual non-Georgian schools is very actual. The goal of future research is researching the results of half immersion and submersion programs on the examples of regional schools.